

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitlár sora 20

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

és
kiadóhivatal:

CIRNER és LINGNER
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Még hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

A millénnium ellen.

(*) Nap nap után olvashatunk oláh nyelvű napi és heti lapjainkban hol egész cikket, hol támadó megjegyzéseket a magyar állam ezredéves fennállásának ünneplése ellen. Szájról-szájra kelt az a hír is, hogy ez ünnep ellen az említett lapok szellemét irányító egyének, a mikor és a hol csak alkalmuk kínálkozik, tiltakozni szándékoznak.

Bár, megvalljuk, sokszoros tapasztalataink alapján nem valami kedvező véleményt táplálunk ezen urak hazafisága felől: ezt az eljárásukat mégsem tudjuk érteni.

Ha valaki az államalkotó nemzettől idegen eredetű, de meghonosult, testvérré lett fajának törvény-biztosította jogait védelmezni, saját kulturáját fejleszteni akarja; s e törekvésben buzgalmától balösvényre vezetettve tulsókba esik és elvakultságában vétkeket követ el a magyar állam legtermészetesebb jogai és szándékai ellen: erre még lehet a fajszeretet ösztönében, vagy a tévedésen alapuló féltékenység szenvedélyében magyarázatot találni. Ámbár nagyon nehéz megérteni akkor is, hogy lehet ellenségnek nézni azt a hazát, mely minden fiának nem csak megélhetést, hanem polgári jogokat is biztosít? Nem

is tekintvén arra, hogy ezen jogok védelmével azok, kik a liberalizmus kedvezményeinek élvezetére még nem érettek, vissza is élhetnek.

Mai viszonyaink között már azt is lehet érteni, ha valaki akár meggyőződésből, akár fölbérelve, tehát idegen misszióval ellátva, politikai agitációt fejt ki olyan kérdésben, mely a magyar állam megerősödését célozza. Ámbár hogy mi, a magunk részéről, ezt egy darab hazaárulásnak tartjuk; de mivel manapság ezt a törekvést a politikai törekvések jogosultságának köntösébe szeretik öltöztetni, mondjuk rá, hogy ez az eljárás politikai bűn ugyan, de de meg lehet érteni. Megjegyezzük azonban, hogy a mikor jogosultságról van szó, kivesszük a kérdések és motívumai közül mindazt, aminek forrása az egyéni haszon keresése, tehát az egyéni önzés.

De hisz a millénnium megünneplése nem politikai kérdés; nem is czélja semmiféle jogot vagy tulajdont bántani; sőt ellenkezőleg: örömröt és jótéteményt árasztani mindenfelé, mindenkire külfömség nélkül.

S ha ez így van, akkor mi ellen akarnak tiltakozni? Talán az ellen, hogy e nemzet, a mult emlékeinek tisztelété-

vel, anyagi és szellemi erejének bemutatásával, s mindezek alapján kelt méltó önérzettel, telkesedéssel dícsőséges emlékeztést tartsou az ezer év viszontagságai közt kipróbált államalkotó erejéről? Talán meg akarja változtatni a történelmet s hazugsággal elámitani azokat, kik ezt a történelmet részletesen nem ismerik? De hiszen művelt emberek ilyenre nem gondolhatnak. Talán abban akarnak akadályozni, hogy kezünket összekulesoljuk, hogy szeméink az ég felé tekintsenek, hogy ajkaink imára nyiljanak akkor, mikor a gondviselésnek a mult áldásaiért hálaát adunk? De hiszen ilyenre még a vad emberek sem volnának képesek. Vagy talán az ellen szólnak, hogy mi emléket állítunk a nagyoknak, hősöknek, s így a multat örökéletűvé akarjuk tenni a jövőben? hogy mi ez alkalommal gyermekeinket tanítatjuk, milyen mélységes és gazdag értelme van a mi borongó hangulatu himnuszunknak? hogy mi a művelt nyugotnak bemutatassuk anyagi és szellemi haladásunk intenczióit és sikereit?

Ez ellen az imádság ellen, ez ellen a tanúságtétel ellen akar tiltakozni néhány pópa és ügyvéd, hogy bőséges napidiját, melyet csak ezen feltétellel kap meg, kiérdemelje?

TÁRCZA.

Az ördög országában.

Még most is borzongás fog el, ha rágon-dolok, s libabőrzik a bővöm, mint mikor hűvös szellő csapja meg Kárpát csöndes tengerszemének sima felületét.

Ebben a gyönyörű hasonlatban minden-esetre igaz annyi, hogy hűvös szellő csapott meg s megdideredtem, mikor onnan kijöttem. A magabaszállás öntudatlan érzete mián-e, mely titkon belopta magát lelkembe, vagy a nagy ellentét folytán, mely a pokol és a paradicsom közt van.

Mert valóságos pokolban jártam s a főváros valóságos paradicsom. Csak tudni kell a módját, tudni kell megtalálni a tiltott fának gyümölcsét s azzal óvatosan, mértékletesen élni, nem úgy, mint Ádám apánk, akinek a miatt mondták föl a paradicsomot, mert nem értette az óvatos élés mesterségét.

Mi fővárosiak dicsekszünk azzal, hogy tudunk élni — száanalom e kivételeknek — s föl tudjuk találni paradicsomunkat sok helyütt. Ennek azonban meg van a maga

visszahatása, mert az ember foga a sok édességtől is elválik, nemcsak a sok savanyuságtól. A lélek, a szellem épp oly kótyagos lesz, mint a test, s a szakadatlan, gondtalan vigalom után neki is csak oly jól esik egy kis czibere, mint a megsavanyodott gyomornak, illendő kirugasoknak utána.

Egyszerű természeti törvény, hogy a sok jóra csömör következik. S nagyon természetes, hogy a lelki fásultságnak s az ettől csak pár lépésnyire ólalkodó megbánásnak a hangulata legjobban a nagyhéten rohanja meg az embert, mikor alkalmá is van rá s szuggerálta is a komor idő, a templomok gyászja, a kétezer év előtti drámára való visszaemlékezés, melynek megrázó tragikumát a századok szürke ködén keresztül mindig nagyobbak látjuk. A részletek körvonalai elmosódnak, de az egész kép nagyobb, mint párazatos ködös időben a holdvilág.

S ha már a megbánásnál vagyunk, akkor csak egy lépés a pokol. Mert bármit mondjanak is, ha biztosan tudnók, hogy nincs pokol, az emberiség nem sok megtért juh-hal dicsekedhetnék.

Tanultam valaha a kis katekizmust, mely a pokolról azonban csak annyit tud mondani, hogy leszen ott sirás-rivás és fogak csikorgatása!! Ez még gyerek koromban sem elégitette fantáziámat, mely valami pozitív képet akart volna birni az ördög országáról. Áhitoztam a borzalmas részletekre, mert szerettem volna néha igazán megbor-zadni, hogy igazán félhessek a pokoltól és az ő sötét hatalmaitól, az ördögöktől. Kiról sok rettenetést hallottam ugyan, le is festették előttem a hit-tanáram nagy ékesszólással, el is hitették velem, hogy itt jár a földön az emberek közt „mint ordító oroszlán, néz-vén, hogy kit nyeljen el.“ De elevenen nem láttam.

Élemedett koromban olvastam azután Dan-tét is, s mohón faltam az isteni komédiájának első részletét, a Pokol-t. Ez már rettenetesen fölcsigázta a képzeletet, s némi elő-izét nyujtotta a tulvilági nemulassnak. Egészen ez sem elégitett ki, de szilárdul meg-érlelődött bennem az a meggyőződés, hogy a képzőművészet, a festészet csak Dante örök-szép műve nyomán ábrázolhatja a Pokol borzalmait.

Ugyan, ugyan! gondolkozzanak kissé! nem fog ártani egy kis szerénység és megfontolás!

Csodáljuk, hogy ezt magyaráznunk kell, de látván a kellő felfogásban, vagy még inkább a helyes érzésben való fogatkozásait, ki kell fejeznünk, hogy itt egy nemzet kegyeletének ünnepéről van szó. Nemes gondolkodásu ember a kegyeletet még ellenségében is tiszteli. Önök csak nem akarják magukat a magyar állam ellenségeinek tekintetűi?!

Politikában való nézeteltérések üdvös eredményeket czéloznak; mert a küzdelem rostájában fenmarad az, a mi fölösleges vagy káros vagy haszontalan. Az ellenvéleményeket meg is szokták becsülni, mert egy-egy helyzetet tisztázni segítenek; s végre is mindegyiknek feltétlenül az a czélja, hogy ha, különböző utakon is, de mindig a közjót szolgálják. Amelyiknek nem ez volna a czélja, azt, mint veszedelmeset, gyökerestől kell kiirtani.

Tiszteletben is tartjuk a politikai ellenvéleményeket. De azok, akik mindenáron támadják, még ha pusztán kegyeletről van is szó, azt, a mi magyar, nemcsak becsülést nem érdemelnek az állam egyetlen polgárától sem; hanem, mivel mindenféle ezimen, a legelfogultabb ezinizmussal, bűnös vakmerőséggel, szándékosan ásnak választó árkot az állam polgárai közt, hűtlen és veszedelmes embereknek tekintendők. Mert ezek bűnös egyéni érdekből minden szavukkal s tettükkel csak sebet ütnek ennek a hazának közvéleményén és fölbérelve disszonans hangot vegyitnek az általános lelkesedésbe.

Ezek az urak aztán panaszkodnak ország-világ előtt, amikor egynek-egynek

a torkába fojtják a hangot, hogy nincs szólásszabadság. Hát keressenek másutt olyan bolondot, aki, mikor az anyját káromolják, mikor az imájában, az istentiszteletben, a hálaáldozatban, a temetők siremlékeinek felavatásában, kislelkütségéből s mesterséges gyűlölködésből eredt vakkantásokkal, fogvicsorgatással, sőt harapással is akarják akadályozni, keressenek másutt olyan bolondot, a ki ezt a szólásszabadságot is tiszteli!

A szólásszabadság csak emberre szól. Politikai érettséggel bíró emberre. Másféle hangok nincsenek a törvényben.

Hódmezővásárhelyt méregkeverő aszszonyokat fogtak el. Egyik az anyját, másik a testvérét, harmadik az atyafiát ölte meg, hogy ezen az uton keresetforráshoz jusson. Ha majd ezek a gyilkosok az ítélet kimondásakor kiabálni kezdenek, hogy milyen durva, milyen lovagiatlan eljárás az, ha nőket, a gyengébb nem képviselőit, erőszakos férfiak udvariátlanul megkötöznék s börtönbe visznék: nemde undorral fog tőlük minden jó érzésű ember elfordulni?!

Csak képzeljék el, hogy ha egyszer valamely állam, pl. a szomszéd Románia, nagy nemzeti ünnepet ünne, s a bevándorlott nagy számú magyar eredetű lakosság a magyar nemzeti színlobogói alatt nyilvánosan tiltakozni vagy ellene akarna mondani ezen ünnepségnek.

Csak képzeljék el, mikor az ős Róma saecularis ünnepet akar tartani, akkor a nagy számú libertusok Augustus előtt óvást emelnek ezen ünnep megtartása ellen. Nemde azt mondanák, hogy erről komolyan képzelődni sem lehet, hanem csak kaczagás közben?

Nos hát a mi ezen két feltevésünkben csak egyszerűbb és gyakrabban elő-

Ami akkor csak vágy volt, azt most megvalósulva láttam hazánk székes-fővárosában, melynek immár pokla is van a városligeti fásor legvégén, egy kolosszális, kívülről is mély benyomást keltő palotában. Márkus építész tervezte, s a poklot Molnár és Trill festőművészek varázsolták bele. Mire a nagy millennáris tárlat megnyílik, akkorra ez is látható lesz, mert immár most is kész volna, csak még a legutolsó simításokat, apróbb tennivalókat kell végezni rajta.

És én láttam e poklot, Dante nagy fantáziájának festett megörökítését, s megtettem e reneteg kör-panorámában azt a mesészerű utat, melyet Dante tett meg Virgilius társaságában minden poklokon keresztül.

És én megesküszöm, hogy ilyen fenségesen szép, de egyuttal borzalmas nagypéntekem még nem volt soha.

És szavamra mondom, hogy jól esett, mert az ember vágyik néha egy kis szellemi korhelyleves után is.

Hogy mi látható ott? Minden csodás borzasztóság, amit egy pokol csak produkálni képes. A Styx sárga folyója, melyen majd

elmerül a kinlódó lelkekkel telt csónak. A lelkek miriádjai, amint a pokol forgószéle ide-oda üzi, hajtja kuszálja, őket a levegőben. A kinszenvedések vára, melynek tornyában furiák tanyáznak. Az elkárhozottak mocsara, melyben egymást marcangolva, harapdálva, fojtogatva fetrengenek a szerencsétlenek. Az öngyilkosok erdeje, a lombok közt asszonyarcu hárpjiakkal, ágaikon pedig megért gyümölcsökkel: egy-egy rémesen himbálódzó férfival. Azután a roppant szurok-tó, amelybe az ördögök tüzes vasvillával nyomkodják vissza a kiszabadulni akarókat.

Azután a polgári és vallási vizsályt szitónak csoportja, mindahány rettenetesen megcsontitva. Meg a hamisítók gödre, rettenetes látványa az egymást marcangoló, összegabalyodott alakoknak. Végül a jég, a fagy, a megsemmisítés hazája. Egyes alakok a jégből kiemelkedve dühösen marják egymást. A háttérben pedig Lucifernek árnyekszerű óriás alakja hatalmas, művészi kidolgozásban.

Oly rettenetes az a hangulat, oly lehűtő az a megdöbbenés, mely az embert elfogja e borzalmas helyen. Még a legridegebb em-

forduló alkalomról van szó, nem pedig az állam megalkotásának korszakos emlékééről.

Vagy tegyük fel, hogy önök meg akarnak ünnepelni azon idő emléket, mikor az első oláh pásztorok átjöttek a hegyeken s először kezdték marháikat az erdélyi hegyekben legeltetni, vagy mikor először kezdték az önök elődeit a jobbágyviszonyba felvenni, vagy mikor a törvény liberalizmusa egyenlő joguakká tette őket az államalkotó faj polgáraival. Elhihetik, hogy ha ezeket az időpontokat önök meg akarnak tisztelni, nem lenne magyar ember annyi keserű tapasztalat után sem, aki azon az ünnepen önöknek minden jot ne kívánna. Pedig mi ez egy állam alkotásának emlékéhez képest?!

De hat, ugy látszik, önöknek nem erős oldaluk a megfontolás. Mennek azon bűnös szenvedély utján, mely vak-sággal veszi meg a látás tisztaságát; mennek a gyűlölködés utján, számítva azon jogok védelmére, melyekkel rút hálátlansággal fizetnek.

Lehet, hogy a politika elnézéssel lesz az önök vakmerősége ellen, de van valami magasabb is a politikánál: az erkölcsi érzet felháborodása az ellen, a mi undok és tisztességtelen.

Ilyennek nézzük az ünneprontó törekvéseket; azzal az érzettel, a melyet megérdemelnek: megvetéssel.

Országos agrár-párt.

Budapest, április 9.

Komolyan hire jár, hogy az agráriusok parlamenti párttá akarnak szervezkedni és tisztán agrár-programmal indulni az új választások küzdelmeibe. Komoly lapok foglalkoznak a hírrel s az agrár-párt eszméjével; a „Hazánk” pedig — mely ugyancsak komoly agrár-újság — czáfolatképpen (?)

bert is rég nem érzett sejtelmek, kétségek, töprengések rohanják meg,

Hátha mégis? Hátha igaz? Hátha nem hiába tanultuk mi okos könyvekből s hallottuk tiszteletreméltó hitelt érdemlő bácsiktól, hogy bizony aki rossz ember volt a földön, az nem viszi el szárazon a másvilágra. Ergo jó lesz ugy élnünk, hogy erre tekintettel és figyelemmel legyünk.

Javasolnék valamit, de nem teszem, mert ugy sem fogadják el. A fegyházból kiszabadulandó gyilkosokat, hamisítókat, rablókat, s egyéb zsványokat előbb ebbe a kör-éptelbe kellene hozni, hogy nézzék ki magukat s csak azután kellene őket szelnek eresztetni a nagyvilágba. Valamint hogy az sem ártana, ha az egyház fölment szolgálja a gyónó hiveket ide küldenék. Itt ilendő bűnbánatra buzdulnának.

Ami csekélységemet illeti, nagyon csábit az ellentét. Legközelebb elmegyek az — orfeumba. Meg vagyok róla győződve, hogy a látottak után nagyobb filozofiai magaslattól fogom nézni a színpadon folyó hivságos cselekményeket . . .

mindössze ennyit írhat: „Mi is jó torrásból meritjük hirtünk, de egy ilyen agrár-párttól, ilyen pozitív formában, ma még nem hallottunk.“ Ez ugyan gyöngedementi!... De hát akár „pozitív“, akár negatív, vagy bármi más formában igaz vagy nem igaz a hír, mindenesetre érdemes, hogy a benne foglaltakkal már most is komolyan foglalkozzunk.

Sietünk kijelenteni, hogy nem tartozunk azok közé, akik eo ipso mindjárt a haza veszedelmét látják abban, ha egy új párt a — mostanában állítólag elhanyagolt — földmívelésügy intenzívebb felkarolását veszi programjába. Nem is következik strikte ebből a programból, hogy ez a párt mindjárt a legélesebben körvonalozott osztálypolitikát kezdené üzni az általános, nagy nemzeti érdekek rovására. Igaz ugyan, hogy agrár-pártok eddigelé csak oly államokban vannak, ahol az egységes nemzeti élet sokkal belterjesebben lüktet, mint minálunk; de azért nem akarunk eleve nemzetietlenséggel vádolni egy pártot, mely még meg sem született. Nem is osztzkodunk abban a túl-érmes reménykedésben, hogy egy országos agrár-párt éppen a földbirtokos magyar dzsentry körében nem találna hívőkre. Hisszük, hogy talál, és — nem félünk tőle. Nem féljük tőle a szabadelvű nemzeti haladást. Sőt merjük állítani, hogy egy ilyen párt egy egészségesebb pártalakulás alapját rakhatná le ebben a hazában.

Az új párt, az agráriusok pártja — úgy hírlik —

1. nem követelné az egyházpolitikai törvények revízióját és

2. nem bolygatná a 67-es kiegyezés közjogi részét.

Tehát előnyösen különböznek egy a néppárttól, mint a nemzeti párttól. Ha az új párt csakugyan ezen az alapon jönne létre, ismételjük: nem félünk tőle, sőt üdvözöljük őt. Üdvözöljük, nem a nézetosztó elvtársak rokonszenvével, hanem a józan belátáson alapuló azon reménységgel, hogy ez új párt egészségesebb bázist lenne képes adni a mostani, bizony elég zilált pártviszonyoknak.

A szabadelvű párt, mely kétségkívül az új választásokból is nagy többséggel fog kikerülni, ezentul is képviselné majd a nemzeti progresszivitást. Az új párt pedig gyűjtő középpontja lehetne mindazon elemeknek, amelyek konzervatív, de — notandum bene — nem retrograd és nem nemzetellenes elveket vallanak.

Nem retrograd és nem nemzetietlen! Nem revizionista, nem kaczerkodó a nemzetiségekkel! És nem kiegyezés-bolygató a szó közjogi értelmében! Ily premisszák alatt miattunk lehet a párt agrárius. Nem tartunk tőle, hogy tulsulyra viszi az egyoldalú osztály-érdeket. Majd ellensúlyozza a liberális többség. Az új párt, ha a szabadelvű egyházpolitikában megnyugszik, jobb mint a felekezeti néppárt; ha pedig a kiegyezés alapját sem bántja: legalább véget vetne a sok áldatlan közjogi vitáknak, mely mindannyiszor félreértést támaszt korona és nemzet közt.

A szabadelvű párt hódító hadjáratát az agráriusok nem gátolhatnák. Az ellenzék körében pedig — kétségtelenül nagy attraktív erejükkel fogva — mindenképp csak üdvösebb állapotokat létesítendek a mostaniaknál. A nemzeti párt nagy része az új, a produktív alapra állana, ugszinte a pártonkívüliek frakciója. A züllésnek indított [szésőbal és a

félíg agyonütött (ha ugyan nem halva született) néppárt romjain pedig oly konzervatív párt keletkezhetnék, melylyel a liberális többség egészséges és határozott elvi alapon bármikor fölveheáné a nagy nemzeti küzdelmet.

Aml pedig különösen az agrár-követeléseket illeti, Darányi Ignác már most is lépten-nyomon mutatja, hogyan és mily mértékben lehet azokat üdvös módon összeegyeztetni az örök igazsága szabadelvű követelményekkel.

A nemzetiségi sajtóból.

(—) Rendszerükhöz híven, a tulzó nemzetiségi titokban, alattomos uton készülnek a millennium elleni tüntetésre. Bérencz sajtójuk csak általában jelzi, hogy készül valami, de hogy mi, egy vak lóért sem árulná el, bizonyára azért, hogy annak idején annál nagyobb legyen a hatás. De ha az erdélyi lapok hallgatnak e készülődésekről, elárulják azokat bukaresti collegáik, és különösen a csacska Epoca.

E lap körülményesen világgá kürtöli, hogy a nemzetiségi tulzók millenniumi ünneprontó programja körülbelül micsoda pontokból fog állani. Szerinte:

„A nemzetiségek kongressusa, melyet az elmúlt nyáron tartottak Budapesten, a többek között azt is elhatározta, hogy ő felségéhez egy közös memorandumot nyújtanak be. A kongresszus e határozatát már is végre kellett volna hajtani, de a szebeni román komité kebelében lezajlott válság ezt lehetetlenné tette. „Helyre állván azonban a román nemzeti párt kebelében a régi béke,“ most már a legközelebbi idő alatt végre fogják hajtani a nemzetiségi kongresszus határozatait.“

„A nemzetiségi pártok vezérei között már is megkezdődtek a memorandum szerkesztésére vonatkozó alkudozások. Ezeknek legelső eredménye az lesz, hogy mindjárt a husvéti ünnepek után össze fognak ülni Erdély vagy Magyarország valamelyik, eddig még meg nem határozott városában a nemzetiségi pártok delegáltjai és megszerkesztik a memorandumot. A szerkesztő bizottság tagjai román részről: Rácz, Corojan, Basesiti Papp György; a szerbek részéről: Polit dr., Gavrilla dr. és Dimitrie vic; a tótok részéről Stefanovic dr. Mudron és Daxner.“

„Azt hiszik, hogy a memorandum április végére készen lesz, úgy, hogy még május folyamán át lehet nyújtani ő felségének. E végből mindenik nemzetiség nagyobb számú deputációt küld Budapestra, úgy, hogy a memorandumot átnyújtó köldöttség 1000 emberből fog állani.“

Az oláhországi lapok közleményeiből azonban arról is értesülünk, hogy a demostratio mikénti szervezése felett is összekaptak a fő agitatorok; most, természetesen, mindnyájan részt óhajtanak abban venni, kecsgető lévén egy újabb martiromság elszenvédése és az evvel járó előnyök élvezete. Azért mihelyt elterjedt a hire a készülő demonstrációnak, Brote és társai — kik feledni nem tudják a liga aranybányái mellett töltött szép napokat, és külföldnek, belföldnek egyaránt feltétlenül el kell ismernie e genialis férfiú működését.

Magyarország állategészségügye Liphay erős vállaira van letéve és a legfőbb érdek, hogy Németországgal és Svájcjal létrejött az állategészségügyi egyezmény, ő sze-

de kiket a szebeni urak, ép mert működésüknek értéke nem állott soha arányban a ligától élvezett jutalmakkal, az akcióból kirekesztettek — most azonnal intrikálni kezdetek a memorandum ellen, követelvény, hogy román részről a memorandum-szerkesztő bizottságban ők is benne legyenek, mert hiszen a nemzetiségi konferencián ők képviselték a románokat, nem pedig Rácz és Corojan.

Ily stadiumban van tehát a mai napon a tervezett ellentüntetés.

Mi ennek nagyobb fontosságot nem tulajdonítunk, mert ha esetleg sikerülni is fog, hogy ők Budapesten egy nagyobb népcsődületet konszignáljanak, evvel is legfeljebb az idegenek figyelmét magukra irányítva, tényekkel fogják igazolni azt, minő elemekkel kell államiságunknak megküzdnie, és ha haladásunkban némi hézagosságot találandnak ez idegenek, át fogják látni, hogy erőinknek egy részét mindig az államtestén kiütő ily beteges és mérges kelevények eltávolítására kellett fordítanunk és elvonnunk a kultura mivélésétől.

A tüntetőknél pedig szolgálunk egy jó tanácsal: skandalumuk, kivánságuk szerinti applomball csak úgy fog sikerülni, ha ügyes rendezőjük van; — miután pedig leleményes és ügyes rendezőjük, a laczfalusi pap, nyugalomba vonult: válasszák meg most helyette Luegeit.

A folytatás.

A leleplezett obstrukció jele alatt küldték a képviselő urakat husvétü vakációra és ugyanennek az obstrukciónak a jele alatt folytatják ismét működésüket. A különböző ellenzékhez tartozó urak a legjobban kihasználták az ünnepi szünetet és a tulajdon én-jükből meritettek új meggyőződést és új okokat. Választóikkal nem érintkeztek, ezek előtt nem ragyogtatták világosságukat. Az egész szünet alatt csak Kossuth Ferencz és Ugron Gábor szállt alá az utcára; ez utóbbi azért, hogy a szociáldemokraták táborában keressen új elemeket és élénk támogatást oly agitáció számára, mely az általános választói jog eszméjét a koresmában terjeszti és Magyarország érdekeit pálinkás boltban akarja megvédeni. Országgyűlési képviselők karöltve részeg demagogokkal, ez a legújabb öngyilkossági kísérlet a nemzeti függetlenségi politika terén.

A kipihent honatyák ma meglehetősen észrevehető tárgyalogosságra törekedtek. Gabriel von Ugron németnyelvű kérvénye és tüzesvérü tánczosoknak hamis kártyázási esete nagyon a tagjaikba nyilalt és ime, a saját padjaikban szimatolják a szennyet, melyet a szabadelvű pártban hiába iparkodtak felfedezni. Bizalmatlanság egymás ellen és keletlen érzés véteti magát észre erősen megritkult soraikban, ezért nem jelentek meg a krakéler urak ezuttal teljes számmal.

De akadtak soraikban nagy kaliberü hoszszbeszélők, mint Uray képviselő ur, aki képes volt a 8-ki ülés nagy részén át folyton beszélni és még sem mondani semmit, amit érdemes lenne a képviselőház évkönyveiben megörökíteni. A szemrehányások konglomeratumaival és rossz élcezzel csak a malom alatt és a közséházán lehet hatást elérni, de azok nem az ország foruma elé valók, amely keservesen szerzett adógarasokkal fizeti meg ez üres szavak mindegyi-

két. Uray ma olyan kitünő obstrukciós szónok volt, aminőnek egy obstrukciós szónoknak csak lennie kell és legyen itt ez az egyetlen érdeme ezennel a jól megérdemelt pelengerre állítva.

Uray képviselő csak egy gyanúsítást mondott mai beszédében és szolgáljon neki az mehetségül. De hogy ezt a gyanúsítást a parlamenten kívül álló személy ellen intézte, aki minden kételynek felette áll és a ki nem védelmezhetette magát, ezt menteni semmi körülmények közt sem lehet Liphay István földművelésügyi miniszteri tanácsos a legregibb miniszteri tanácsos e tárczában. Hivataloskodása alatt mindig vezető állásban vezette az érdemleges tárgyalásokat Ausztriával és a többi külfölddel. Éjjel-nappal dolgozott, hogy Magyarország állategészségügyi állapotait európai színvonalra emelje. A mi Kozma a lötenyészés terén volt, az volt Liphay az állategészségügy terén; reformátor, regenerátor még pedig első rangú rezte. Ezt a kötelességbuzgó hivatalnokot, hazájának ezt az önzetlen szolgáját, inszinnuációkkal és alaptalan gyanúsításokkal illetni: ezt csak Uray ur vihette véghez. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter a legnemesebb módon teljesítette kötelességét, midőn Uray vádjait erélyesen visszautasította. Uni sono kiáltja vele Magyarország közvéleménye, hogy Liphay miniszteri tanácsos ezt az eljárást semmi esetre sem érdemelte meg és miniszterének védelme által nem talált teljesen kielégítő elégtételt. Tiszta lelkiismerete és sok évi működése az ő legszebb elegetele.

Uray beszéde után Kossuth Ferencz bocsátotta vizre filippikáját a közös vámterület ellen. Amit mondott, azt már mind sokszor hallottuk s még többször olvastuk. A statisztikai tollak, melyekkel Kossuth felekesítette magát, egy német hírlapból, a „Deutsches Handelsmuseum“-ból származnak, a hol azok szebben és könnyebben emészthető modorban vannak előadva. Egyetlen egy új eszme sem, egyetlen egy saját gondolat sem: ez volt Kossuth Ferencz legutolsó beszéde.

(P. Corr)

A nemzetiségek.

Magyarországot a vitális teendők és ünnepi készülődések annyira igénybe veszik, hogy alig van ideje kisebb belső viszontagságaival bibelődni. A költségvetést felvő óta tárgyalják és a fakeziózus ellenzők obstrukciója makacs következetességgel megakadályozza, hogy tető alá lehessen helyezni az idei költségvetést. Nyíltan és titkon áskálódik az egyházpolitikai agitáció az ország minden vidékén. Majd alázatosan, képmutatató módon, majd meg demagog forradalmár módjára keresi szövetségeseit ott, ahol őket találja, a gondolkozni képtelen fanatikuskok műveletlen soraiban. Nem áll meg ez az agitáció a legszentebb előtt sem, és nem riad vissza a leggaládabbtól sem. A belső béke neki többé nem szent, polgárháború a legmagasabb eszménye.

Egy nagy gond foglalkoztatja Magyarországot egész értelmiségét és lefoglalta egész értelmi erejét. Ausztriával a vám- és kereskedelmi szövetség megújításának gondja. Ausztria egy államveszélyes párt demagog dühöngése által felizgatva villámhárítót keres és megtalálja ezt mértéktelen követeléseiben, melyeket a kiegyezési tárgyalások alkalmából Magyarország ellen emel.

A lappangó gazdasági válság az összes gazdasági és politikai tényezőket együttműködésre hívja fel és ez az életgond, ez a küzdelem a létért, egy nyomasztó európai és tengerentúli verseny közepett megfeszíteti velünk összes izmainkat, hogy elfoglalhassuk az európai koncertben azt a helyet, mely bennünket megillet s melyet oly sok vagyon- és véráldozattal vívtunk ki.

E bizonynyal nem kenyelmes helyzetben vállalkoztunk ezer éves fennállásunk ünnepeinek megülésére. A nemzet áldozatkészsége nem ismer határokat. Amit hazafias lelkesedés tenni, a legmegfeszítettebb erő véghez vinni és a legbámulatosabb értelem teremteni képes volt, az mind kifejezésre jut az ezredéves kiállításban, a hazafias ünnepélyességeken. Milliók szorgalma, fáradsága, alko ó kedve oly művet létesített, a mely egyedül áll a világrész történetében és a század e korszakalkotó szenzációjának küszöbén be kell vallanunk, hogy legkisebb gondunkról megfeledeztünk, hogy alacsony irigyeinkre nem gondoltunk.

A délmagyarországi és erdélyi nemzetiségek kellemetlenül vétetik magukat észre és szövetségeseiket keresnek Bécsben, hol egy magyarellen es alacsony fajzat gyűlöletet és romlást tenyészt. A Luéger-frakció kiabáló urai; az antiszemitizmus, a nyersség és elzüllöttség parthivei; a dühöngő magyargyűlölet és a hazaárulás partizánjai május 1-én világgá akarják kürtölni, hogy Budapestben kiűtött a kclera. Ez a szándék jellemzi annak szerzőit, de elejét lehet venni és ártalmatlanná tenni. Az egész művelt világgal közölni kell ezt az elvetemedett tervet; a diplomácia és az egész európai sajtó útján terjeszteni kell e semmirekellő és alávaló merénylet híret és hiteles tudósításokat, hivatalos értesítéseket kell minden államhoz intézni, melyek arról tanuskodnak, hogy a magyar főváros és a magyar vidék egészségi viszonyai soha sem voltak jobbak, mint épen most.

De ami ellen nem tudunk védelmet találni és övrendszabályokat létesíteni, azok a mi belföldi apró ellenségeink, akik az ezredéves ünnepélyektől tavol maradni szándékoznak. Ez ugyan a legkisebb kellemetlenség lenne, de jellemzi nemzetiségeinket és hűségüket a magyar hazához. A nagyobbik kellemetlenség, sőt baj abban van, — és ez már kell hogy mélyen sértse Magyarországot büszkeségét és öntudatát, — hogy az oláh hazaáruló urak ama napokon, mikor az ezredév ünnepére mindenütt dísz-ületeket tartanak, tiltakozó gyűléseket akarnak tartani, amelyben az ezredéves ünnep es Magyarország fensősége ellen tiltakoznak.

Kétségtelen, hogy Magyarország ezt a sakkhuzást nem tűrheti és nem is fogja tűrni. Meg vagyunk győződve, hogy báró Bánffy Dezső miniszterelnök Magyarország méltóságát és erejét dokumentálva mennyköütésképen fog a hazaáruló agitátorok közé csapni és vasököllet fogja szétmorzsolni s porrá zuzni azt az üzemet, a mely nem Európa ítélőszéke, hanem a büntető bíróság elé tartozik. Ami e kellemetlen ügyben nekünk mégis kenyelmetlennek és aggasztónak tetszik, az azon körülmény, hogy ennyire kell jutni a dolognak és hogy egész Európa szemeláttára kell ezeket a bestiákat megzaboláznunk.

P. C.

Színészet.

Deák Péter — klasszikusan szólva — Thespis kordéjau bevonult Thalia enyedi templomába. Igaz ugyan, hogy a kordé rozoga, a templom csúrszerű, a színpad és díszletek pedig a gyöngéd banásmódról ismeretes színtársulatok figyelmes goudoskodása folytán rongy és lyuk lett; de hát — édes Istenem! — Schakespeare idejében még ilyen sem volt, mégis előadták az ő remek színműveit. A társulat tagjait ismeri közönségünk; többnyire azok, akik a multkor itt voltak. Deák Péter most is jó komikus, felesége kissé gömbölyűbb lett, de azért szép és vidáman énekel. Zoltán Olga férjhez ment Árkosihoz. Balogh Pistán látszik legtöbb haladás. Szepesinek most nem oly rekedt a hangja. Szerezték egy fiatal embert: Gyárfás Ödönt, ki ha szorgalmasan tanul, szép c-engő hangjával sokra viheti, és Német Jánost, szintén jó temperamentumot. Eunyiról elég megemlékezni. — Ez a „millemiumi társulat“ aztán játszik mindennap, bérletben és bérletszűnetben adva elő színművet, vigjátékot, bohózatot, operettet, népszínművet, — a mi derek jó közönségünk pedig, azou titulus alatt, hogy készülünk a millemiumra, csak egy egyharmad részben tölti meg a színházat! Természetes, hogy a folytonos szerepelés kevés időt enged az egyes tagoknak szerepeik jól betanulására, mi aztán a sugó erős szereplését is igénybe veszi, s csak a jó színészszer képesíti egyikét-márikát arra, hogy hosszabb studium nélkül is szinte önkénytelenül is jól alakítson. Hiszen szinte kísértetbe jön az ember meginterjúvolni pl. a mindennap játszó Zoltán Olgát, a kis friss menyecskét, hogy mikor készíti el ruháját, mikor eszik, alszik, a próbák és előadások között?

Igy került elő a „Téle.“ Bokor József új népszínműve, a „Szultán“, „Honthi háza“, Herczeg Ferencz jó színműve, „Hoffmann meséi.“ a „Próba-házasság.“ Egyes előadásokról a következő referátát adjuk:

A társulat színlapjai a mult csütörtökre Offenbach „Hoffmann meséi“-nek, péntekre: Gerő „Próba házasság“-ának előadását jelezték.

Merész vállalkozás volt Deáktól Offenbachnak már a felsőbb műzenébe átesapó operette-jét, dalműre házagos társulatával, zenekíséret nélkül előadatnia, mert az ily darab már rutinrozott, gyakorlott erők közreműködését igényli és főleg kitartó, iskolázott hanganyagot, és ha már ez hiányzik, rendszeren a vidéki társulatoknál a hangot kárpótolja a zene, de jelenben Deáknak zenekarát egy rozoga zongora kezezi. A színlap hirdetése után itélve azonban biztatólag hatott, hogy előnyösen ismert primadonnánk Deákné Vlád Gizella mellett, Hoffmann szereplője gyanánt, a szegedi színháznak egy első rendű tagját jelezte. Ennek daczára, ha Offenbach remek zenéjéből az egész estén át valamit kaptunk, ugy azt egyedül Deákné Vlád Gizellának köszönhetjük, ki nagyon is kivált környezetéből és egyedül ő mentette meg az est sikerét. Deáknének szép csengő, iskolázott és terjedelmes hangja van, hozzá szép színpadi jelenség és kitünő játékos, de azért egy elsőrendű tagért oly nehéz darabot előadatni, legalább is merész vállalat.

Deákné mellett, kis hangjával, érvényre jutni törekedett Árkosiné, Miklós szerepében, elismerés illeti őt szép törekvéseért. Jó színészeknek, de közepes énekeseknek hi-

zonyultak Árkosi Vilmos, Balogh István; a szegedi színház első rendű tagjának szerepléséről pedig ne is szólunk.

Emberbaráti szeretetünk végül arra készítet, kérjük meg az igazgató urat, ne vakittassa meg teljesen karmesterét, hanem helyzetesen zongorájára egy pár gyertyát, mert mint látuk, az illető csakis a legnagyobb erőfeszítéssel tudja a sötétségben álló zongorán elhelyezett hangjegyeit elolvasni.

Pénteken Gerő „Próbaházassága” került színre. Az ily és ehhez hasonló darabok inkább beillenek a társulat keretébe; Elismeréssel kell szólnunk az eléggé jó összjátékról; meglátszik, hogy a társulat tagjai is inkább elemőkben érzik magukat a könnyebb társalgási darabokban, mint az őket annyira feszélyező énekes szerepekben. A Zoltán Olga kedvesen tudta érvényesíteni néhány népdalban kicsiny, de kellemes hangját; kedvesen és jól játszott, újra is igazolva, hogy tehetsége őt kiválóan a „naivák” szerep-körére utalja. Jó partnere volt Gyárfás Ödön; életben játszta a nyers, de becsületes mészáros Árkosi Vilmos; törzsgyökeres magyar typut mutatott be Szepesi Gusztáv és Mikeiné; gyakorlott színésznőnek bizonyult Sz. Nagy Vilma és életpárja Balogh Pista, egyszerűen — eltekintve a Rákóczi cseléd-szerző személyesítőjétől, — ki igen is burlesk módon festette a különben első sorban is gseftelő Zubringert, a szereplők mindegyike tisztességesen megálta, helyét, egy kellemes estét szerezve a nagyszámu közönségnek, mely színészeink igyekvését több ízben kártató tappsal jutalmazta.

Vegyes hírek.

— **Ev. ref. egyházkerületi közgyűlés.** A Kolozsvárt f. hó 11-én és következő napjain megtartandó közgyűlésre f. hó 10-én a délutáni vonattal felutaztak vármegyénk főispánja és alispánja, mint főgondnokok, és az egyházmegye számos tagja.

— **Potsa Józsefet,** Háromszék-vármegye kitérő főispánját, a legkiválóbb közigazgatási férfiak egyikét, ki társadalmi, közigazdasági és közművelődési téren is oly sok szolgálatot tett megyéjének, Ő Felsége valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki. Potsa ezidejűleg a legrégebb főispán, ki 1877 óta viseli e méltóságot.

— **Sorozás.** Nagy-Enyed városában a sorozás f. hó 11-én tartott meg kielégítő eredménnyel. Délben a város a sorozó-bizottság tiszteletére fényes ebédet rendezett.

— **Az első-fehérmegyei orvos-gyógy-szerész-egylet** április hó 6-án tartotta meg érdekes szaktulását a városház egyik termében dr. Magyar Károly elnöke alatt, az összes helybeli orvosok részvétele mellett. Elnök, mint előadó, ismertette a megye területén márczius hó folyamán előfordult heveny fertőző betegségek állását, melyek közül az influenza, úgy látszik, meghonosult a járványossá, de enyhe lefolyást vett, a vörheny és ronsoló toroklob csak szórványosan mutatkozott. Ismerteti ugyancsak elnök Fritz Pál bányatanácsos átiratát, mely szerint a kormány a maros-ujvári sósfürdőért jelenleg egyebet nem tehet, mint ha alkalmas vállalkozó akadna a fürdő felvirágztatására, azt támogatásban fogja részesíteni. Az egylet elhatározza, hogy a Mattoni és Wille céget, fel fogja hívni, hogy tekintve

e fürdő nagy jövőjét, azt karolja fel és emelje a kor színvonalára, miben egyetünk készséggel fogja támogatni minden tole telhető erővel és a kormány ígért támogatását is részere igyekezni fog kieszközölni. Ezután dr. Matyas Mihály járás orvos érdekes gyógyult beteget mutat be, kinél ritka alakú véromlányok voltak jelen. Dr. Winkler 2 kórtörténetet közöl a bőleség-fog nehez eltöréséről; közlése szerint egyik beteg elhalt, nem egyezvén bele a szükséges műtétbe, a másik, műtét által, életveszélyből menekült. Dr. Farnos A. bemutat egy fertőzhető hőmérőt, Dr. Reich fertőzhető Provoc fecskendő, Dr. Matyas fertőzhető sebészeti zsebtárcsát és abban elhelyezhető antiszeptikus műszereket, dr. Winkler egy intubatio készletet, nehez gégecroup esetek gyógyítására. Este az egyleti tagok dr. Matyas M. vendégeiképen Kovács Gyula polgármester mint díszdoktor részvétele és vacsora mellett töltötték el pár kedélyes órát; a mulatságnak az éjfélet vetett véget.

— **Adakozás.** A millenniumi bándérium jevényeinek és címereinek beszerzésére s a csatlósok ruházatainak felszerelésére e hét folyamán br. Kemény György Nagy-Enydről 20 forint adományozott.

— **A millenniumi kiállításra** a helybeli országos fegyház összes épületeit feltüntető igen csinos mintát készített, mely a legapróbb részletességgel mutatja be a nagy terjedelmű fegyház minden részét arányos kivitelben. Még ennél is érdekesebb a nagy háromemeletes zárkáiépület mintája, mely a legapróbb részletességgel híven tünteti fel az épület beosztását, folyosóit, zárkáit s ezek felszerelését, az öröket és rabokat jelző kis ember alakokkal. Az egész munka nagy türelmet és ügyességet igényelt s dícséretre válik készítőjének.

— **A nagyenyedi épület-lakatos-áru-gyár** részvény-társulat, melynek kétszázötven tagja a külföldi zárákkal, ajtó- és ablak felszerelésekkel stb. bátran kiállják a versenyt s az országban máris jó hírnévnek örvendenek, a millenniumi kiállításra igen szép kollekciót állított össze, arra törekedve, hogy a rendes fogyasztásra számtal czikketeket a legjobb kivitelben s jutányos áron mutassa be a nagy közönségnek.

— **A marosujvári szóda-gyár** működését e hét folyamán kezd meg. Örömmel üdvözlöljük ez intelligens vállalatot vármegyénk területén és kívánjuk, hogy siker koronázza e derék vállalatot. Alkalom adtán bővebben fogunk megemlékezni e gyár működése- és berendezéséről.

— **Vonat-kisiklás.** A gyulafehérváralathuani helyi érdekű vonat, mint biztos forrásból értesülünk, e hó 10-én délelőtt Pojana és Preszáka községek között kiugrott a vágányokról. Sebesülés avagy nagyobb baleset nem történt, csak is nagy ijedelmet okozott az utazóknak.

— **Major József** kolozsvári tánczmester május hó elsején városunkba érkezik és arra kéri a t. szülőket és érdeklődő t. közönséget, miszerint kegyeskednének a Kolonokat addig összeállítani, nehogy akkor azzal időt veszítsenek. Miután városunkban Majort előnyösen ismerik, felesleges őt ajánlanunk.

— **A nagyenyedi m. kir. vinzellérsiskolánál** kedvezményes áron kaphatók: Linhart és Mezey: A szőlő betegségei (melyben a szőlő minden nevezetesebb betegségei be-foglaltatnak), ára 1 frt. Linhart és Mezey: A szőlő peronoszpóra betegsége, ára 38 kr.

Aki ezen — minden szőlősgazdára nézve hasznos — könyveket beszerezni óhajtja, sziveskedjék levelező-lapon nevezett iskola igazgatóságához fordulni; a könyv utárvét mellett azonnal küldetik.

— **Milyenek lesznek az új bankjegyek?** Az 1000 koronás nagysága olyan lesz, amilyen a mai 1000 frtosoké. Az 1000 koronásnak mind a két oldalán ülő női alakok lesznek; az egyik Magyarországot, a másik Ausztriát jelképezi. Lesznek 500 koronás jegyek is, melynek két szelén egy medallionba foglalva szép női fej látható — egy magyar s egy osztrák koronához hasonló diademmal. A 100 koronás jegyeken ugyanilyen fejek lesznek. Az 50 koronás bankjegyek mind a két oldalán ülő női alakok lesznek; e jegyek valamivel keskenyebbek, de hosszabbak lesznek a mostani 50 frtosoknál. A kék nyomást könyvnyomdai felülvizsgálással megtartják, mivel, így még a fejképeszet segítségével sem utánozhatják.

— **Egy izsákos asszony vége.** Londonban mineen utca-gyermek ismeri Jane Cakebreadet, akit a rendőr-bíróság körülbelül háromszázszor ítelt el részegeskedés és utcai botrány miatt. A londoni jótékony intézetek mindent elkövettek, hogy ezt az asszonyt megmentsek, de minden igyekeztük kárba vészett, mert Jane Cakebread mindannyiszor újra kezdte a korhelykedést. Vegre a jó szíveről ismeretes lady Sommer set vett ot pártfogásába. Midőn Jane legutóbbi elitélése után a fogságból kiszabadult, maga a lady ment el érte és elvitte őt egy faluba, melyet a jótékony asszony oly nők és férfiak számára alapított, akiket már semmiféle szerrel sem lehet az alkoholizmusból kigyógyítani. Azonban a rendszer-változás sokkal hirtelenebb volt, semhogy az évtizedek óta szesz italokhoz és rendőri börtönökhöz szokott asszony el tudta volna viselni. Mindjárt az első napokban buskomor lett, 2 hónap múlva pedig egészen elveszítette az esztét. És elméje csak akkor tért néhány pillanatra vissza, hogyha sört vagy whiskyt adnak neki. E nélkül azt sem tudja többé, hogy mit beszél. Az orvosok kénytelenek voltak őt az örültek házába adni. Abból az időből, mikor legutóljára került a holloway-i fogházba, a következő érdekes adomát beszélék róla: A rendőrfőnök egy orvost küldött hozzá, aki megmagyarázta neki, hogy el fog pusztulni, ha rem mond le az italtól; aztán azt is fejtegette neki, hogy miképpen szabadulhatna meg ettől a megrögzött szokasától s azt a tanácsot adta neki, hogy igyekezzek mindennap egy pohár szesz italal kevesebbet inni.

— Oh, édesem, — kiáltott f. l. a Jane — hisz ez lehetetlen, mert akkor két hónap múlva egy cseppet sem fogok inni.

— **A gyufa-adó ellen.** Az osztrák kormány által behozatni szándékolt gyufa-adó nagy visszatetszést kelt a lajthántuli gyufagyárosok köreiben, kik a terv ellen állást foglalandók, közös értekezetre gyűltek össze Bécsben. Ezen kimondották, hogy a tervezett adó behozatala a legtöbb gyufa-gyár tönkremenését vonná maga után s hogy ha már mindennapon hasznos akar huzni az állam a gyufa-gyártásból, úgy a saját, mint az állam pénzügyi szempontjából sokkal inkább ajánlatosnak tartják a gyufa-monopolium behozatalát. Ezen véleményüknek egy, a kormányhoz intézendő emlékiratban adnak kifejezést, megkeresik egyuttal a kormányt, hogy memorandumukat fogadja el az e célra kiküldött bizottság tárgyalásának alapjául.

— **Iparosok és munkások nyugdíj-ügye.** Rég érzett hiányt van hivatva pótolni a három év óta fennálló Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíj-egylete, mely mindennemű politikától menten az öregség napjairól való gondoskodás nemese eszméjét óhajtja a munkások közt meghonosítani. Ez a törekvés mind társadalmi, mind nemzetgazdasági szempontból igen fontos s megérdemli mindnyájunk figyelmét; mert arra az osztályra óhajtja kiterjeszteni áldását

hatását, mely még eddig vajmi csekély méltánylásban részesült s teljesen rá van szorulva a gondoskodásra. Mert míg a társadalom többi osztályai biztosítva vannak öregégek napjaira, addig a szegény munkást, aki életét, míg dolgozni bír, nehéz munkában, a mindennapi kenyérért való küzdelemben tölti el: öreg napjaira a legirtózatossá nyomor fenyegeti, mely ellen nem volt módjában magát vagyoni gyűjtésével biztosítani. Ha a szakadatlan munkában ereje elfogy, mikor idő előtt munkaképtelenné lesz, s kihull kezéből a kenyérkereső szerszám: ennek helyébe kezébe kell vennie a koldusbotot, hogy szomorú életét kegyelemkenyérrel tengesse tovább. Ennek tudata érlelte meg a munkásokban az eszmét, hogy hasonló sors ellen biztosítsák a jelenlegi munkás-nemzedéket. Dicséretökre válik, hogy önjerejükből vállalkoztak a nagy feladatra s az egész országra kiterjedő, kölcsönösségen alapuló szervezettel vélik azt elérhetőnek. Ezzel igen fontos társadalmi hivatást teljesítenek, mert kevesbitik a társadalom gondoskodására szorultak számát s az egyet ez emberbaráti hivatása teljesítésében joggal számít a nagy társadalom támogatására. Tagja lehet az egyletnek minden munkás kor- és nem-különbség nélkül, nemkülönben oly egyének is, akik nem tartoznak a munkás-osztályhoz, sőt nők is. Az egylet harmadik évi működéséről most megjelent évi jelentés alkalmat nyújt nekünk az egylet kiváló kedvezményeinek ismertetésére, s ajánljuk azt t. olvasóink figyelmébe. Az egylet tagjai 10, 12 és 15 kr heti tag-illetéket fizetnek s ennek fejében a tagok, ha tíz évi tagság után saját szakmájukban munkaképtelenné válnak, eltük végéig 4-20 4-90, illetve 5 frt 95 kr heti segélyt kapnak, mely összeg gondtalan életet biztosít számukra. A segélyezés összege a tagsági idő arányában évről-évre nő, úgy, hogy ha valaki tagsága huszadik évében lesz rokkantta, már akkor 4-80, 5-60, illetve 6 frt 80 kr segélyt kap s így tovább; míg negyven évi tagság után a tag 6, 7, illetve 8 frt 50 kr heti nyugdíjat kap, s ezt élte végéig élvezi, bárha munkaképes is. Ezenkívül segélyezi az egylet a tagok özvegyeit és árváit is, olyképpen, hogy az elhalt tagot megillető segély az ő halála után gyermekei nevelésére fordíttatik, míg a fiúk a 13-ik, a leányok a 14-ik évet betöltik. Az özvegy pedig megkapja végkielégítésül a férje által befizetett összeg 30 százalékát. Az egylet magasztos céljához méltóan igen szépen balad, mert ma már közel kétezer tagja s 14,035 frt tiszta vagyona van, mely a Hazai Bankrésztvény-társaságnál van elhelyezve s folyvást gyarapszik. Az egylet szükséges és támogatásra méltó voltát maga a kereskedelmi miniszter is elismerte, midőn az egylet nemes eszméjének sikeres terjesztésére 100 frtnyi bélyeget adományozott. Vajha a társadalom is követné jó példáját! A budapesti központi egyletnek öt fiókegylete van: Ó-Budán, Diósgyőrött, Zomborban, Miskolczon és Apatinban, melyek a központ fenhatósága alatt mind önálló szervezettel bírnak. Városunk iparosainak és munkásainak ajánljuk, hogy a saját jól felfogott érdekekben e fontos intézményt honosítsák meg; tegyenek első sorban önmaguk, mert örökké igaz marad: Segíts magadon s az Isten is megsegít! Az egylet elnöksége (Budapest, VIII. József-körút 68.) szívesen küld mindennemű felvilágosítást, ha ez iránt hozzá fordulnak.

Apróságok.

Modern házasság.

— Megnősültél vén napjaidra? Mi jutott eszedbe?

— A házasságközvetítő husz forintommal tartozott és nem tudtam másképp behajtani rajta, hát megházasítottam magam.

A próba.

Fiatal, bajszatlan siheder állit be a fővárosi zsebmetszők leghíresebbikjéhez és ajánlkozik, hogy ő is arra a pályára akar lépni.

— Hát mit tudsz, tacsó?

— Tegyen próbára.

— Jól van. Nézd odaát a boltban azt a szép, fiatal hentesnét. Szerezd meg az erszényét, mely az övéről lóg le.

— Megpróbálom.

A becsvágyó fiatal ember odasiet a hentesboltba.

— Kérem szépen, mondja a hentesnének, én fogadtam, hogy a hátamra kötött sonkával megyek át az utcán: adjon el nekem egyet. Aztán kérem, szíveskedjék a hátamra felkötni.

— Szívesen.

És mialatt a hentesné a gazficzkó hátára kötötte a sonkát, ő szépen lemetszette az erszényt és diadalmas arcczal tért vissza a zsebmetszőhöz.

— Pompásan sikerült, kiáltotta a vén gazember.

— Ez még nem minden, szólt a jeles mákvirág. De nehéz ám ezt a sonkát czipelni legyen szíves, vegye le a hátamról.

— Szívesen.

És mialatt a vén zsebmetsző ott bajlódott a sonka levételével, tanítványa elcsipte tőle az aranyóráját.

Mennország kulcsai.

Az első csók édessége

Ritka;

Égi kulcs, mely a mennyet kinyitja.

A végső is égi kulcs, de

Árva:

Szívünk előtt a mennyet bezárja.

Összetévesztette.

— Milyen jól illik neked a nagyságos asszony kalapja! Az ember szinte összetéveszthetne benneteket.

— Oh tudom, a nagyságos urral is megessett már ez néha.

Fiatal anya.

Az udvarias báró csodálkozva nézi a menyecskét, aki csecsemőjével játszik.

— Oh, ezek a hölgyek! Alig kerülnek ki a gyermekszobából, ismét visszakerülnek a gyermekszobába.

Shoking.

Zeneszerző: „A mult héten lettem kész a nászindulóval.”

Urhölgy: „És most min dolgozik?”

Zeneszerző: „Egy bölcső-dal-on.”

Urhölgy (megbotránkozva): „A kettő között valamivel hosszabb időt illetett volna engednie elmulni!”

Ez is egy ok.

— Miért vagy oly jó kedvű?

— Goldglanz úrék soiréjükön voltam, és eljegyeztetés nélkül szabadultam meg onnan.

Ok a stájerolásra.

Háziur a feleségéhez:

— Ugyan, nézd csak, milyen fess katonatiszt költözött a szemben levő házba. Legjobb lesz, ha azoknak a lakóinknak, kiknek eladó leányuk van, felveszük a házbért.

Közgazdaság.

Adatok Magyarország gyümölcstermeléséhez. Ily czímmel az Országos Magyar gazdasági Egyesület kiadásában április hó második felében egy munka fogja elhagyni a sajtót.

A mű röviden ismerteti Magyarország gyümölcstermelési és értékesítési viszonyait az egyes vidékeken a legjobb sikerrel termelt gyümölcsfajtákat kijelöli, utmutatást ad arra nézve, hogy bizonyos gyümölcsfajták, vételre az ország mely vidékein keresendők és végül tartalmazza a nagyobb gyümölcstermelőknek név- és lakjegyzékét, összesen mintegy harmadfél ezer czímet.

A szakirodalomban ezen egészen új irányú szakmunka három évi adatgyűjtés eredménye, s minthogy az adatokat a gyakorlati gazdák szolgáltatották be, a munka nemcsak kereskedelmi szempontból tájékoztató, hanem értékes tapasztalatokat is tartalmaz. — Hasznos és hézagpotló feladatot végez az O. M. G. E., mikor ezt a munkát a nagy közönség rendelkezésére bocsátja, mert gyümölcstermelésünknek egyik legnagyobb hibája az, hogy a gazdák sokfajta mis-más gyümölcsöt termelnek, amelyeket értékesíteni igen nehéz s gyakran nagyobb tömegű keverék gyümölcsnek az elárúsítása lehetlenségekbe ütközik. — Főkövetelmény volna tehát az, hogy minden gyümölcsösben, sőt minden vidéken csekélyszámú s oda beváló fajták vegyék át az uralkodó szerepet. — Ez a kívánatos állapot azonban igen nehezen érhető el, mert a legtöbb helyen száz és száz fajta van elrejtve egyformán, melyek közül a legjobban megfelelő s nagyban termelésre alkalmas fajtákat csak az érdeklő tapasztalatok hasznosításával volna mód kijelölni.

A munka első sorban is azzal akar szolgálatot tenni a gazdaközönségnek, hogy közforgalomba hozza az egyes gyümölcsfajták termelésére vonatkozó tapasztalati eredményeket, melyekkel azt a fontos kérdést igyekezik tisztábbra hozni, hogy milyen vidéken milyen fajták mivélése van leginkább indokolva. Másrésztől azonban célja az is, hogy a nagy közönséget a mindennapi élet szükségéinek szempontjából a beszerzési forrásokra nézve is lehetőleg tájékoztassa, mert egyik nagy bajunk volt az is, hogy nem ismertük egymást. Mindezeknél fogva óhajtanó, hogy a munkát minél többen megszerezzék, elolvassák, és észrevételeik és tapasztalataik közlésével az esetleges hiányok pótlásához hozzájáruljanak. — A vaskos füzet ára 50 kr, postai költséggel 55 kr. Előfizetéseket elfogad az országos magyar gazdasági egyesület (Budapest, Köztelek).

Magyar gazdák szemléje. (A magyar gazdaszövetség folyóirata). Szerkeszti Bernát István. E folyóirat megjelenik minden hó 25-én. Egy évre 6 frt. (Szerkesztőség: Budapest--Köztelek.)

Vettük a nevezett folyóirat márcziushavi füzetét, melyet gondosan átolvasva, melegen ajánljuk az érdeklődő gazdaközönségünk fi-

gyelmébe. Legelső cikke a „Roskadozó merkantilismus“ címet viseli. Gondos és kellő utánjárással írott cikk. Főcikke azonban a „Gazdasági válság és a buza árhatatlansága Magyarországon.“ Felvannak sorolva ebben részletesen a mezőgazdasági válság okai, eredményei és annak orvosszerői. A cikk első soraiban hazánknak Ausztriával szemben való terhei tárgyaltnak részletesen, melyekben talán kissé sötét színekben eszteli a magyar gazda jövődöbeli sorsát a cikkíró, midőn „jobb jövőt biztosító szerves közgazdasági politika megteremtését“ követeli gazdáinktól, különben „idő előtt meg fog koudulni felettük, és a magyar nemzet felett is a megsemmisülés harangja!“ No, hát, hála Istennek, még ennyire nem vagyunk. Elismerjük, hogy a mint a cikkíró is mondja, egy erős öntudatos magyar gazdaszövetség sokat tehet gazdáink érdekében, de azért kétségbe esni nem szabad. Sok jeles, intelligens gazdánk van, a gazdasági ismeretek napról-napra jobban terjednek — a harangot pedig kár a tűz előtt megkondítani — Reszletesen van továbbá tárgyalva eme cikk keretében mezőgazdaságunk változott helyzete, a jobbágyság felszabadítása, a régi gazdálkodás menete, az uzsora, a kivándorlás okai, visszabályozásaink, a berlők, elégtelen termések, tagosításaink, a tanyagazdaság meghonosodása, a külföldi verseny feleléde, statisztikai adatok, stb. stb. melyeknek megírása nagy és alapos szorgalomra vall. Érdekkel várjuk

eme jeles cikke a jövő (ápril) számban való folytatását. A harmadik cikk a buza áráról szól. Tárgyalja Kanitz gróf javaslatát, melyet a német birodalmi gyűlés f. é. január hó 16—17-én 219 szavazattal 97 ellenében elvetett, a mely javaslatban az agráriusok annyira biznak, hogy az alkalmassabb időben még törvényverőre emelik. Eme cikk tulajdonképpen szemlét tart a külföld jelesebb agrár eszméi felett, a melyekkel a magyar gazdaközönségnek — tájékozás végett — jó, előre megismerkedni.

A gazdasági farskola kérdéséről Szilassy Zoltán egy hosszabb cikkben azon nézetének ad kifejezést, hogy az a fővárosbanlétesítések.

A kiegyezés gazdasági kérdéseiről Rubinek Gyula ir. figyelemreméltó cikket. Szépen van fejtegetve ebben a vámtétel kérdésé, a vámtarifa revideálása, az örösi engedély, a tarifa-ügy, a konzulatusi ügy, figyelemreméltó különösen az a mit a vámszövetség idejéről mond.

A jelzett folyóirat következő cikke azon agrár yülésekről számol be, melyek a külföldön tartattak. Az egyiket a német „Bund der Landwirthe“ Berlinben, a másikat az osztrák agráriusok Bécsben tartották. Mindkettőnek közli határozati javaslatát is.

A kisebb rovatokat a különfelek, irodalom és krónika rovatok töltik ki.

Ismételten ajánljuk eme jeles folyóiratot gazdáink figyelmébe.

Szőlőbirtokosaink figyelmébe.

Alólirt igazgatóság tudomásul adja a. t. szőlőbirtokosoknak, hogy a földmivelésügyi minisztérium engedélye folytán a tordai al-lami amerikai szőlő-telepről Ripária dugványok ingyen adatnak ki oly szőlőbirtokosoknak, kiknek szőlőjük fillokszera által inficiálva van s ezen vesszőknek elültetésére kellően előkészített területtel rendelkeznek, vagy pedig a területnek még idejében való elkészítésére magukat kötelezik.

A dugványokra reflektálók sziveskedjenek ennek megfelelően szerkesztett bélyegtelen folyamodványukat, melyben a címet, utolsó postát és vasuti állomást olvashatóan feltüntetni kérem, mielőbb alólirt igazgatóságához beküldeni, hogy ameddig az előrehaladott idő engedi, a dugványok mielőbb elszállíthatók legyenek. Megjegyzendő, hogy a dugványok jegyverés következtében többé-kevésbé sérültek s emefogva beoltásra nem, de ültetésre alkalmasak; továbbá, hogy a csomagolás és szállítás a megrendelőtől utánvételeztetni fog.

Nagy-Enyeden, 1896. április hó 9-én.

M. kir. vinczellér-iskola
igazgatósága.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadók: Cirner és Lingner.

Cirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Enyeden.

Szálloda-átvétel

Maros-Ujvártt.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséget, hogy helyi

Roth és Barth

„Kincstár“ szállodáját

átvettem, és főtörekvésem az lesz, hogy az utazó és fürdőző közönség teljes meglegedését kiérdemeljem.

Jó és izléses konyháról, valamint az italok valódiságáról és tisztaságáról kezeskedem.

Vasuti közlekedésre saját fogataim minden vonathoz a n. é. közönségnek rendelkezésére állanak.

Maros-Ujvár, 1896. április hó.

Kiváló tisztelettel

Szakáts József.

Piaci árak.
Nagy-Enyed, 1896. április 12.

Buza legjobb	100 kilogramm	7.50
" közepszerű	"	7.—
Kétszeres legjobb	"	6.50
" közepszerű	"	6.—
Rozs legjobb	"	5.25
" közepszerű	"	5.—
Zab legjobb	"	5.50
" közepszerű	"	5.—
Kukorica (tengeri)	100 kilogramm	5.50
Burgonya	"	2.—
Széna legjobb	egy szekér	6.50
Szalma legjobb	"	2.50
Bikkfa 1 köbm. keresztirány nélkül, 1 m. hosszú	"	3.50
Cserfa 1 " " " " " "	"	3.50
Tölgyfa 1 " " " " " "	"	3.50
Faszén kemény	egy hektoliter	1.80

Marhahus	1 kilogramm	32—36
Sertéshus	"	40—44
Szalonna	"	64—72
Disznózsír	"	— 80
Vöröshagyma	"	— 15
Fokhagyma	"	— 20

Sz. 275—1896. főisp.

Pályázati hirdetmény.

A kormányzatomra bizott Alsófehérvármegye balazsfalvi járásban, Balazsfalva székhellyel, áthelyezés folytán a **járási orvosi** állomás üresedésbe lépén, ezen 500 forint évi fizetés és 150 forint utálatánnyal javadalmazott állásra ezen-nel pályázatot hirdetek és felhívom mind-

azokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy életkorukat, családi állapotukat, eddigi működésüket, továbbá az 1883. évi I. t. cz. 9. §-ban előirt elméleti képzettségüket és a múlt m. kir. belügyminiszter urnak 1893. évi 80.099. sz. szabályrendelete szerint tisztiorvosi vizsgálat sikeres letételét igazoló okmányaikkal felszerelt pályázati kérvényüket hozzáru **f. évi április hó 25-ig** bezárólag terjeszszék be.

Nagy-Enyeden, 1896. április 1-én.

Zeyk Dániel s. k.
főispán.

690. 2—3

* Utolsó főhuzás. *

Magyar

osztály sorsjáték.

Legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben

1 Millio Korona.

Huzás naponta

1896 Majus 12-től 28-ig.

Nyeremény	korona	=	korona
1 jutalomdíj	600 000	=	600 000
1 " "	400 000	=	400 000
1 " "	300 000	=	300 000
1 " "	200 000	=	200 000
1 " "	100 000	=	100 000
2 " "	40 000	=	80 000
2 " "	20 000	=	40 000
5 " "	10 000	=	50 000
10 " "	8 000	=	80 000
34 " "	6 000	=	204 000
100 " "	2 000	=	200 000
200 " "	1 000	=	200 000
2 650 " "	200	=	530 000
22 000 " "	150	=	3 300 000
25 007 nyeremények és 1 jutalom		=	6 284 000

Ezen 57 nyeremény közül az utoljára kihuzott kapja a 600 000 korona jutalomdíjat.

III. osztályú vételsorsjegyek árai:

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$
60,—	30,—	6,—	3,— forint

Ezen eredeti sorsjegy áraikon kívül ajánlott levél portója és nyeremény jegyzékért 25 Kr. melléklendő.

Sorsjegyeket ajánl és szétküld az összegnek postautalványon való előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel

Heintze Károly

Budapest, Szervita-tér 3.

Sürgöny czim: **Lottoheintze Budapest.**

646. 3—7

II. osztályú sorsjegyeknek a III. osztályra való megújítása a II. osztályú sorsjegy visszaadása és a megújítási díj befizetésével és pedig:

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$ sorsjegy
20.—	10.—	2.—	1.— forint

legkésőbbén május 2-ig eszközlendő.

Nyertes sorsjegyeket minden magasságban beváltak.

Fontos minden kocsi-tulajdonosnak!

1. Bécs-Ujhelyi gyanta és terpentinolaj-áramító gyár.

Furtenbach Ferencz

Bécs-Ujhelyt.

Kátrány termények és zsíráruk gyára.

Eddig el nem ért kenetösség.
Uj, különleges tengelyzsír
olaj és félolaj tengelyeknek. 682. 3—4

Nem fagy meg, nem foly le, a tengelyek soha se tüzsednek, nélkülözhetlen nyílt és zárt tengelyeknek.

Használható minden szerkezetű kenő készülékeknek.

Vegyileg megvizsgálva!**Gyakorlatban kipróbálva!**

Sav-, viz- és gyantamentes.

Szétküldés csak eredeti bádogdobozokban 5 kilónként.

Egy doboz ára:

Ausztria-Magyarországra, bérmentve bármely posta áll. frt. 2.50
Bosznia és Hercegovinára, " " " " " " 2.75
Külföldre: ab szétküldési állomás Bécs-Ujhely " " " 2.25

A „Közérdek”

a megye egyetlen politikai lapja. Egyike

a vidék legelterjedtebb lapjainak, s mint

ilyen,

hirdetések közlésére**kiválóan alkalmas.**

Aki tehát olcsón s biztos sikerrel

akar hirdetni, forduljon bizalommal la-

punk kiadóhivatalához.